

Krokoms kommun

Rektorn vid Aspås skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Aspås skola
i Krokoms kommun

Tillsyn i Aspås skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Krokoms kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Aspås skola besöktes av Skolinspektionen den 12 mars 2014.

Fakta om skolenheten

Aspås skola ligger i orten Aspås, cirka fem kilometer norr om Krokoms. Verksamheten omfattar totalt cirka 70 elever i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Vid skolan finns även fritidshems- och förskoleverksamhet, vilka hanteras i separata, kommunövergripande, beslut för respektive verksamhetsform.

Skolan leds av en rektor som tillträdde sin tjänst för cirka sex år sedan. I rektorns uppdrag ingår även ledning av två andra grundskolor i Aspås skolområde. I verksamheten arbetar 7 lärare som är organiserade i två arbetslag, förskoleklass till årskurs 3, samt årskurserna 4–6. Eleverna undervisas i huvudsak i åldershomogena klasser med en ansvarig lärare per klass, men även åldersintegrerat i ämnena idrott och musik.

Kunskapsresultat

Då antalet elever på skolan är lågt framgår inga resultat i Skolverkets statistik (SIRIS). Enligt rektorns uppgifter om elevernas kunskapsresultat de senaste fyra åren nådde år 2013 samtliga elever i både årskurs 3 och 6 de kunskapskrav som minst ska uppnås. Resultaten för årskurs 3 har tidigare år varierat och var som lägst år 2011 då andelen elever som nådde kunskapskraven var 56 procent i ämnet svenska och 78 procent i ämnet matematik. I årskurs 6 har samtliga elever, med något undantag nått de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen de tre senaste åren. Enligt rektorn har de låga resultaten i årskurs 3 analyserats och åtgärder vidtagits som visat på god effekt.

Helhetsbedömning

Aspås skola är en mindre skolverksamhet i en bygd med starkt engagemang för skolan. Både rektor och lärare beskriver att skolan de senaste åren haft en tydlig positiv utveckling, bland annat vad gäller elevsyn, lärarnas gemensamma ansvar för eleverna och tron på elevernas förmåga. I samtliga intervjuer beskrivs stämningen på skolan idag som god och skolmiljön som trygg, med en stabil personalgrupp som både reagerar och agerar då problem uppstår.

I enlighet med barn- och utbildningsnämndens kommunövergripande mål följer skolans arbete med värdegrund och trygghet det så kallade Olweusprogrammet, som är en metod för att förebygga, reducera och åtgärda mobbing.

Intervjuer med elever, lärare, rektorer och elevhälsa visar att skolan inom ramen för detta arbete bedriver ett aktivt värdegrundsarbete som även innefattar arbete mot kränkande behandling, och att både personal och elever på ett tydligt sätt involveras.

I det förebyggande värdegrundsarbetet och elevhälsoarbetet involveras även elevhälsans funktioner, med undantag för skolpsykologen vilket är en brist. Arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av skolenhetens resultat och kvalitet i förhållande till styrdokumentet, det vill säga skolans kvalitetsarbete, är också ett område där skolan brister. Ett annat område där skolans verksamhet inte lever upp till styrdokumentets krav är genomförandet av elevens val.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Krokoms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 30 september 2014 redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, eller skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndsordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Krokoms kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen;

- utforma rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå så att enhetens verksamhet tydligt utgår från och följs upp i förhållande till läroplanens mål. Kvalitetsarbetet behöver bland annat omfatta;
 - elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och årskurser där kunskapskrav finns,
 - arbetet med normer och värden,
- se till att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska systematiskt kvalitetsarbete ske på både huvudmannanivå och på enhetsnivå. På enhetsnivå ansvarar rektorn för att utbildningen kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Det ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Vad gäller uppföljning av skolans värdegrundsarbete samt arbete mot kränkande behandling beskriver rektor och lärare att det, i enlighet med Olweus-programmet, regelbundet finns avsatt tid för personalen på skolan då värdegrundsfrågor behandlas, och rektorn beskriver att arbetet med värdegrundsfrågor då utvärderas löpande och involverar både lärare och elever. Dokumentationen av kvalitetsarbetet rörande skolans arbete med normer och värden är begränsat till de delar som handlar om arbetet mot kränkande behandling, som framgår i skolans plan mot kränkande behandling.

Dokumentationsgranskning visar att skolans kvalitetsredovisning omfattar resultat och analys av elevernas kunskaper. Fokus ligger på de nationella proven, men även betygsresultaten för samtliga ämnen i årskurs 6 presenteras. Alla elever i årskurs 6 har uppnått minst betyget E, och detta analyseras inte i högre utsträckning än att man konstaterar att resultaten är goda. Andelen elever som nått de kunskapskrav som minst ska uppnås i årskurs 3 framgår inte. Inga andra resultat av skolans arbete utifrån styrdokumentet än kunskaper presenteras, med undantag för ogiltig frånvaro, och kvalitetsredovisningen ger därmed inte en bild av skolans utvecklingsbehov annat än i ämnena svenska, matematik och engelska.

Rektor och lärare beskriver i intervju att skolan ingår i ett kommunövergripande samarbete runt genomförandet av nationella prov, med ett väl utvecklat arbete runt uppföljning med gemensamma träffar där resultaten på skolområdesnivå analyseras och leder till förbättringsinsatser. Enligt lärarna upplever de dock att det vid sidan av de nationella proven inte finns någon struktur för hur kvalitetsarbetet bedrivs på skolan. Både elever och lärare uppger att det inte finns något tydligt arbete för utvärdering av undervisningen, och att de eventuella utvärderingar som görs av elever inte efterfrågas av eller delges rektorn. Enligt rektorn finns ingen strukturerad uppföljning runt exempelvis elevinflytande.

Även elevhälsan uppger att det saknas struktur för uppföljning och analys av skolenhetens verksamhet, bland annat vad gäller arbetet med särskilt stöd. De ger exempel på intressanta skillnader mellan de skolenheter de arbetar mot, men upplever att det inte finns någon struktur för hur deras analyser ska tas till vara i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Lärarna uppger vidare att det i kommunen finns visioner för skolornas utveckling och att utvecklingsinsatser genomförs, men att de inte kan se att dessa beslutas och genomförs som en följd av att verksamheten på skolan följts upp och analyserats och därigenom tydliggjort vilka utvecklingsbehov som föreligger. Även elevhälsan uppger att gemensamma fortbildningsinsatser beslutas av huvudmannen och upplever dem inte som "underbyggda" utifrån den enskilda skolenhetens behov. De uppger att utvecklingsarbetet ofta baserar sig mer på en känsla än på analys av några resultat.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsarbete inte motsvarar författningarnas krav. Till vissa delar genomförs ett väl strukturerat arbete med uppföljning, utvärdering och analys som leder till åtgärder, framför allt vad gäller arbetet mot kränkande behandling samt resultaten av nationella proven. Detta täcker dock för få delar av läroplansuppdraget och ger inte någon samlad bild av enhetens kvalitet och utvecklingsbehov. Skolinspektionen bedömer därför att skolan saknar en tydlig struktur för att följa upp skolenhetens kvalitet utifrån styrdokumentens krav. Uppföljningen av kunskapsresultaten behöver genomföras i samtliga ämnen och årskurser där kunskapskrav finns, alltså även i årskurs 3, och även om resultaten är goda. Som ett led i att följa upp kunskapsresultaten för skolenheten behöver även undervisningen och arbetet med särskilt stöd följas upp och analyseras. Vidare ska resultaten av värdegrundsarbetet följas upp i direkt relation till läroplansuppdraget gällande värdegrund. Därigenom bör exempelvis Olweusprogrammet regelbundet utvärderas som metod att nå läroplansmålens mål. Utifrån de utvecklingsbehov som identifieras vid analys av resultaten av skolenhetens arbete utifrån styrdokumentet behöver skolan anpassa metoder och innehåll för sitt utvecklingsarbete.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar.

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Krokoms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång;

- säkerställa att eleverna ges den undervisningstid som de minst ska ges inom elevens val,
- organisera elevens val så att;
 - eleverna ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen,

- eleverna erbjuds ett allsidigt urval av ämnen att själva välja mellan.

Motivering

Enligt läroplanen ska rektorn se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevens utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls. Enligt grundskolans timplan ska eleverna ges minst 382 timmar undervisningstid inom elevens val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Enligt skolförordningen ska huvudmannen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Av skolans timplan framgår att undervisningstid i elevens val är utlagd i varje årskurs från och med årskurs 3. I intervjuer med elever uppger de att de inte haft elevens val, och enligt elever och lärare är undervisning i elevens val idag inte schemalagt. Istället ges tid till något som skolan kallar "eget arbete", där eleverna får göra klart arbetsuppgifter som inte hunnits med på övriga lektioner.

Skolinspektionen bedömer att skolan i dagsläget inte erbjuder elevens val enligt författningarnas krav, varken vad gäller struktur eller innehåll, och att rektorn inte säkerställer att eleverna ges den undervisning de har rätt till. För skolans arbete med att åtgärda dessa brister vill Skolinspektionen framhålla följande;

Huvudmannen eller rektorn, om beslutet är delegerat av nämnden, bestämmer utbudet av ämnen inom elevens val, vilket så långt som möjligt ska utgå från elevernas önskemål. I en liten verksamhet med små möjligheter att ha ett stort utbud kan elevernas påverkan på utbudet exempelvis ske genom att eleverna får rösta om vilka ämnen som ska ingå. Det slutgiltiga utbudet, som huvudmannen eller rektorn beslutar, ska vara allsidigt och omfatta både praktiska och teoretiska ämnen. Utifrån det beslutade utbudet ska dock eleven alltid ges möjlighet att själv välja ämnen. Det är dock inte säkert att samtliga elever kan få sitt förstahandsval.

Undervisningen i elevens val ska sedan tydligt syfta till att bredda och fördjupa elevernas kunskaper inom ämnet/ämnena, och inte generellt tendera att genomföras som tid för utfyllnad där eleverna arbetar med att färdigställa arbeten som faller inom ramen för undervisning i andra ämnen.

Genomförandet av elevens val kan se olika ut. Undervisningen behöver inte schemamässigt ske samtidigt i alla ämnen, och den kan fokuseras till vissa årskurser, så länge det säkerställs att eleverna totalt sett ges den garanterade undervisningstiden.

Författning

10 kap. 5 § skollagen

Skollagen, Bilaga 1, Timplan för grundskolan

9 kap. 8 § skolförordningen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Krokoms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro;

- involvera samtliga funktioner i elevhälsan i skolans hälsofrämjande elevhälsoarbete.

Motivering

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa, vilken ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För dessa insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt personal med specialpedagogisk kompetens. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. I samband med införandet av bestämmelsen om en samlad elevhälsa framhölls i förarbetena (prop. 2009/10:165, s. 276) att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare angavs att elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling.

I intervju med rektor och elevhälsopersonal framkommer att det finns en struktur för skolkuratorns, skolsköterskans och specialpedagogens arbete på skolan, med elevhälsoteamträffar varje vecka samt arbetslagsträffar varje månad, och att man arbetar med både enskilda elevärenden och förebyggande insatser riktade mot olika årskurser.

Vidare uppger de att det även finns tillgång till skolpsykolog, men att denna funktion idag endast anlitas vid utredningar i enskilda elevärenden och inte är involverad i skolans förebyggande elevhälsoarbete.

Skolinspektionen bedömer att Aspås skola inte använder elevhälsan på ett sådant sätt att samtliga funktioner utgör ett verktyg i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver skapa

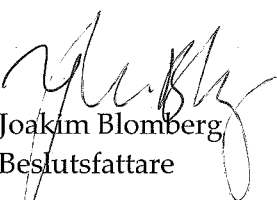
strukturer för hur psykolog ska involveras i skolans förebyggande elevhälsoarbete.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Linnéa Forsberg.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Lena Johansson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.